

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญตาราง	๓
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตและวิธีการวิจัย	5
บทที่ 2 ความเชื่อและความหมายเรื่องขวัญ	6
2.1 ความเชื่อเรื่องขวัญ	6
2.2 ความหมายเรื่องขวัญ	31
2.3 ประเภทของขวัญ	35
2.4 ลักษณะของขวัญ	37
2.5 สรุปความเชื่อและความหมายเรื่องขวัญ	38
บทที่ 3 ความเชื่อและบทบาทพิธีกรรมกับวรรณกรรมเกี่ยวกับขวัญชาวล้านนา	40
3.1 ความเชื่อขวัญล้านนา	40
3.2 ลักษณะและประเภทขวัญล้านนา	44
3.3 พิธีกรรมเรียกขวัญล้านนา	45
3.4 บทบาทหน้าที่ของพิธีกรรมเรียกขวัญล้านนา	46
3.5 ขั้นตอนพิธีกรรมเรียกขวัญล้านนาโดยภาพรวม	48
3.6 ที่มาของคำเรียกขวัญล้านนา	51
3.7 คำเรียกขวัญล้านนา	51

3.8	บทบาทหน้าที่วรรณกรรมประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับขวัญ	54
3.9	สรุปความเชื่อและบทบาทจากวรรณกรรมพิธีกรรมเกี่ยวข้องกับขวัญล้านนา	72
บทที่ 4	ขวัญแนวคิดทางอภิปรัชญา	77
4.1	ความนำ	77
4.2	ศึกษาวิเคราะห์ขวัญในทัศนะเกี่ยวกับชะตากรรม (Fate)	94
4.3	ศึกษาวิเคราะห์ขวัญในทัศนะวิญญาณนิยม (Animism)	97
4.4	ทัศนะความเชื่อเรื่องขวัญตามแนวคิดพุทธศาสนาแบบชาวบ้าน (Secular Buddhism)	104
บทที่ 5	ความเชื่อเรื่องขวัญกับแนวคิดทางจริยศาสตร์	108
5.1	ความนำ	108
5.2	แนวความคิดทางจริยศาสตร์ในความเชื่อเรื่องขวัญ	115
5.2.1	ศึกษาสภาวะขวัญกับผลกระทบพฤติกรรมทางจริยธรรม	116
5.2.2	พิธีกรรมขวัญกับแนวคิดทางจริยศาสตร์	117
5.2.3	คำเรียกกับหน้าที่ทางจริยธรรม	121
5.2.4	อุปกรณ์เครื่องใช้กับแนวคิดทางจริยศาสตร์	137
5.3	แนวคิดเรื่องความเมตตากรุณาในวรรณกรรมพิธีกรรมเรื่องขวัญ	138
5.4	หลักเกณฑ์จากจริยศาสตร์ในวรรณกรรมประกอบพิธีกรรมล้านนา	148
บทที่ 6	สรุปวิจารณ์ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	155
6.1	แนวคิดความเชื่อเรื่องขวัญโดยทั่วไป	155
6.2	วิเคราะห์แนวคิดความเชื่อเรื่องขวัญของชาวตะวันตกกับชาวตะวันออก	156
6.3	แนวคิดความเชื่อเรื่องขวัญของชนเผ่าพันธุ์ไทและคนไทย	158
6.4	วิเคราะห์วิจารณ์แนวคิดความเชื่อเรื่องขวัญของคนไทนอกประเทศไทย กับคนไทยในประเทศไทย (คนไทย)	159
6.5	แนวคิดความเชื่อลักษณะประเพณีขวัญของชาวล้านนา	160
6.6	บทบาทหน้าที่วรรณกรรมพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องขวัญล้านนา	161
6.7	แนวคิดทางอภิปรัชญาเรื่องขวัญ	163
6.8	แนวคิดทางจริยศาสตร์เรื่องขวัญ	165
6.9	อิทธิพลความเชื่อขวัญกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมล้านนา	166
6.10	เปรียบเทียบแนวคิดเรื่องขวัญกับชีวิตล้านนา	167
6.11	แนวทางการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้	168

6.12 ข้อเสนอแนะ	171
บรรณานุกรม	172
ภาคผนวก	180
ภาคผนวก ก ประวัติผู้สัมภาษณ์	181
ภาคผนวก ข พิธีกรรมเกี่ยวกับเรื่องขวัญ	186
ภาคผนวก ค วรรณกรรมพิธีกรรมเกี่ยวข้องกับเรื่องขวัญโดยตรง	213
ภาคผนวก ง วรรณกรรมพิธีกรรมเกี่ยวข้องกับเรื่องขวัญโดยอ้อม	252
ภาคผนวก จ รูปภาพประกอบ	272
ประวัติผู้เขียน	300

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพในเนื้อหา	
1. ความสัมพันธ์และหน้าที่ของขวัณ วิญญูณ จิต กาย	80
2. สภาวะขวัณที่สมดุลระหว่างจิตกับกาย	94
3. สภาวะที่ขาดสมดุลระหว่างจิตกับกาย	95
4. สภาวะขวัณหาย	96
5. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อขวัณกับพุทธศาสนาแบบชาวบ้าน	107
6. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจากทิศ 6	111
ภาพในภาคผนวก	
1. ตัวอย่างบายศรีใช้เรียกขวัณใน โอกาสต้อนรับบุคคลสำคัญ	273
2. ตัวอย่างบายศรีที่ใช้ในการเรียกขวัณทั่วไป	274
3. ตัวอย่างบายศรีที่ใช้ในการเรียกขวัณแต่งงาน	275
4. พิธีเรียกขวัณนาค (ลูกแก้ว)	276
5. การป้อนข้าวนาค (ลูกแก้ว)	276
6. การป้อนนํ้านาค (ลูกแก้ว)	277
7. พิธีมัดมือนาค (ลูกแก้ว)	277
8. ในพิธีเรียกขวัณบ่าวสาว	278
9. พิธีการมัดมือเจ้าบ่าว	278
10. พิธีการมัดมือเจ้าสาว	279
11. การเรียกขวัณผู้ป่วย	280
12. การเสี่ยงนํับเมล็ดข้าวสาร	280
13. มัดมือผู้ป่วยในพิธีเรียกขวัณ	281
14. บายศรีต้อนรับสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ	282
15. ฟ้อนเล็บต้อนรับสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ	282
16. พิธีกล่าวต้อนรับประธานประเทศลาวและภริยา (นายหนุฮัก ภูมิสะหวัน)	283
17. พิธีมัดมือนักมวยสากลประเทศลาวและภริยา	283

18. พิธีกล่าวต้อนรับการรับตำแหน่งใหม่ของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ (นายประวิทย์ สี่หส์โสภณ)	284
19. พิธีมัดมือผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่	284
20. พิธีเรียกขวัญนักศึกษาใหม่	285
21. พิธีมัดมือนักศึกษาใหม่	285
22. พิธีเรียกขวัญควาย	286
23. พิธีเรียกขวัญและให้อาหารควาย	286
24. พิธีกล่าวขอขมาโทษควาย (แบบพื้นบ้านทั่วไป)	287
25. พิธีการมัดค้ายสายสัญญาณที่เขาควาย (แบบพื้นบ้านทั่วไป)	287
26. พิธีเรียกขวัญลูกช้างเพนทริน	288
27. พิธีการjemควายช้าง	288
28. พิธีjemช้าง	289
29. พิธีเรียกขวัญข้าวให้ข้าวมาอยู่ในยุ้งฉาง	290
30. พิธีขอให้ขวัญข้าวอย่าได้ไปไหนให้ม่เก็บมีกินตลอดปี	290
31. พิธีกล่าวเรียกขวัญข้าว	291
32. พิธีกล่าวขอผีและแม่โพสพคุ้มครองข้าวให้อุดมสมบูรณ์	291
33. พิธีขนข้าวของเครื่องใช้ครัวเรือนขึ้นเรือนใหม่	292
34. พิธีกล่าวเรียกขวัญขึ้นเรือนใหม่	292
35. พิธีประพรมน้ำมนต์ผู้มาร่วมงาน	293
36. พิธีมัดมือเจ้าของเรือนใหม่	293
37. พิธีสะเดาะเคราะห์	294
38. พิธีรดน้ำมนต์	294
39. พิธีนำตะตวงไปวางนอกสถานที่บ้านของเจ้าชะตา	294
40. พิธีสืบทอดานุกูลทั่วไป	296
41. พิธีโยงค้ายสายสัญญาณให้กับผู้ร่วมงานในพิธีสืบทอดาน	296
42. ในพิธีสืบทอดานเมืองเชียงใหม่หน้าอนุสาวรีย์สามกษัตริย์	297
43. ในพิธีสืบทอดานเมืองเชียงใหม่	297
44. พิธีโยงค้ายสายสัญญาณ ผู้ร่วมงานในพิธีสืบทอดานเมืองเชียงใหม่	298
45. พิธีรดน้ำคำหัว และกล่าวคำปิ่นพร (อวยพร) (นายวีระชัย แนวนุญเนียน อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่และภริยา)	299

46. พิธีรดน้ำดำหัว และกล่าวคำปิ่นพร (อวยพร)
(นายประวิทย์ สีสโสมณ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่และภริยา)

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
วิเคราะห์จริยธรรมและจารีตประเพณีที่อยู่ในวรรณกรรมและพิธีกรรมเรื่องขวัญ	150